

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Мер Маја Медан, Поетичка констелација симболизма и надреализма:лирски дискурс Милана Дединца

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Датум и орган који је именовано комисију: Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду, 6. 07. 2020. 2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: др Владимир Гвозден, ванр.професор, Светска и компаративна књижевност са теоријом књижевности, 15.07.2016. Филозофски факултет у Новом Саду, председник комисије; др Светлана Шеатовић, виши научни сарадник, Српска књижевност 20. века, 26.02.2015, Институт за књижевност и уметност у Београду, члан комисије; др Гојко Тешић, ред. професор у пензији, Српска књижевност и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, Филозофски факултет у Новом Саду, члан комисије; др Бојана Стојановић Пантовић, ред. професор, 30.08.2004, Српска књижевност и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, Филозофски факултет у Новом Саду, ментор.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Име, име једног родитеља, презиме: Маја (Југослав) Медан 2. Датум рођења, општина, држава: 23.12.1988, Мостар, Босна и Херцеговина 3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Филозофски факултет у Новом Саду, мастер академске студије: Компаративна књижевност са теоријом књижевности, Мастер професор књижевности и језика - компаратиста 4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2012, Филологија: Језик и књижевност, модул: Књижевност 5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:

Филозофски факултет у Новом Саду

Назив мастер рада: Проблем Бога у песништву Јована Зивлака

Научна област: српска и компаративна књижевност

Датум одбране: 20.9.2012.

б. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: /

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Поетичка констелација симболизма и надреализма: лирски дискурс Милана Дединца

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графика и сл.

Докторска дисертација *Поетичка констелација симболизма и надреализма: лирски дискурс Милана Дединца* садржи 357 страница: попуњен образац 5а (предвиђен чланом 21 Правила докторских студија Универзитета у Новом Саду), уводно разматрање и девет појединачних поглавља, два прилога и списак литературе.

Након уводног разматрања **Симболистичко наслеђе у поезији надреализма или прича о једном (дис)континуитету** (стр. 1-15), следи теоријски део дисертације који садржи три поглавља: **Заједничка предисторија или покушај заснивања географије књижевности** (стр. 16-30), **Симболизам-надреализам: могућности успостављања континуитета** (стр. 31-52) и **Симболизам-надреализам: нарушавање континуитета** (стр. 53-137).

Поглавље **Симболизам-надреализам: нарушавање континуитета** састоји се из три потпоглавља: **Између естетицизма и књижевног ангажмана: случај Милана Дединца** (стр. 55-112), **Између формализма и аутоматског писања: случај Милана Дединца** (стр. 113-121) и **Симболизам и авангарда: између елитизма и демократичности** (122-137). Потпоглавље **Између естетицизма и књижевног ангажмана: случај Милана Дединца** подељено је на три целине: **Апорије естетицизма: да ли је чиста лирика?** (стр. 59-69), **Апорије авангардног ангажмана: да ли је одржива апсолутност бунта?** (стр. 70-95) и **Чиста и(ли) ангажована лирика: покушај превазилажења антиномије** (стр. 96-112).

У наставку, садржај дисертације одређен је оним аспектима који су од пресудног значаја за укупно тумачење, поетичко процењивање и вредновање поезије Милана Дединца. Присуство фолклора и традиционалне културе анализира се у поглављу **Однос надреализма и традиционалне културе у поезији Милана Дединца** (стр. 138-150).

Значај симболистичких песничких опредељења у делу Милана Дединца, са појединачним тумачењем улога које у изградњи његовог лирског дискурса имају Бодлер, Лотреамон, Маларме, Валери и Дис, анализира се у поглављу **Симболистички аспекти поезије Милана Дединца** (стр. 151-182), односно, у потпоглављима: **Бодлер** (стр. 152-154), **Лотреамон** (стр. 154-157), **Маларме и Валери** (стр. 158-165), **Дис** (стр. 166-171), **Дединчев однос према симболу: између психоанализе и постсимболизма** (стр. 172-175), **Медитеранска симболика** (стр. 175-179), **О једној грани српског симболизма** (стр. 179-181).

Због значаја који овај песник има за Дединчеву концепцију књижевности, посебно поглавље посвећено је његовом односу према Артуру Рембоу: **Однос Милана Дединца према Артуру Рембоу** (стр. 183-227). Потпоглавља у оквиру овог дела истраживања подељена су на основу оних песничких аспеката у којима се могу препознати сродности између Рембоа и Дединца: **Нови језик, ново заједништво, нова емоционалност** (стр. 188-192), **Лирска објективност-поистовећивање уметности и стварности** (стр. 193-198), **ЈА, то је неко други: Проблеми идентитета, могућности самоспознаје** (стр. 198-209), **Однос према**

детињству: Рембо и Дединац (стр. 210-227).

Седмо поглавље дисертације посвећено је пропитивању песничког и политичког места које је Дединац заузимао у свом времену. Из тог разлога, посебно се анализира његова позиција унутар српског надреалистичког круга: **Милан Дединац и српски надреалистички круг** (стр. 228-230) и његов однос према песницима експресионистичке оријентације: **Милан Дединац и експресионисти** (стр. 255- 283). Дединчева окренутост надреализму тумачи се и у оквиру потпоглавља **Поема *Јавна птица*: за или против надреализма** (стр. 231-254), док се његова блискост са експресионистичким аспектима стваралаштва наших међуратних аутора анализира у деловима: **Милан Дединац и Растко Петровић** (стр. 257-269), **Милан Дединац и Милош Црњански** (стр. 270-275), **Милан Дединац и Станислав Винавер** (стр. 276-281).

Због сличности у изградњи поетичке констелације симболизма и надреализма, у посебном потпоглављу анализира се песничка сродност Милана Дединца и Ренеа Шара: **Профано и естетско у поезији Милана Дединца и Ренеа Шара** (стр. 284-292).

Логорашкој поезији Милана Дединца и његовим *Песмама из дневника заробљеника број 60211* посвећује се посебно поглавље: **Слика рата у српској авангардној поезији: Дединац, Матић, Винавер** (стр. 293-333). Она се компаративном анализом доводи у везу са ратном поезијом Душана Матића и Станислава Винавера, а на основу доминантних аспеката и сродности, овај део истраживања подељен је на следећа потпоглавља: **Непредстављивост логорашког искуства** (стр. 295-300), **Уметност у логору** (стр. 300-304), **Антиратна ратна поезија** (стр. 305-306), **Рат без непријатеља** (стр. 306-310), **Ја или братска заједница** (стр. 310-319), **Историја, традиција, отаџбина** (стр. 319-326), **Ратна поезија између естетицизма и авангарде** (стр. 326-333).

У закључном поглављу **Закључак: Нове перспективе вредновања поезије Милана Дединца** (стр. 334-342), анализирају се могућности превредновања Дединчеве поезије

На крају, дисертација још садржи два прилога (*Erutarettil*, Дединчева мапа књижевне географије) и списак коришћене примарне и секундарне литературе (стр. 345-357).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводним разматрањима насловљеним **Симболистичко наслеђе у поезији надреализма или прича о једном (дис)континуитету** поставља се историјско-поетички оквир унутар којег ће се разматрати сложена проблематика везана за присуство и функцију симболистичког наслеђа у оквиру авангардне традиције. Имајући у виду специфичне околности српске књижевности у којима се дешавао рецепијски процес ова два изворно француска покрета, пропитују се могућности успостављања поетичког и естетичког континуитета између симболизма и надреализма. Такође, упућује се на проблеме који се јављују приликом оваквог истраживања, условљене неусаглашеним ставовима о постојању српског симболизма, присутним у досадашњим научним и критичким промишљањима. Дијакхронијско тумачење надреализма у односу на претходну симболистичку песничку праксу које је могуће код Француза, у случају наше књижевности потребно је заменити анализом симултанитета њиховог појављивања, док се коегзистирању (пост)симболизма и надреализма придружује и присуство тзв. радикалног модернизма. Одјек овакве поетичке хетерогености наше поезије у првој половини двадесетог века на песнички израз Милана Дединца, расветљава се у другом делу дисертације.

Расправа о односу симболизма и надреализма се у првом поглављу **Заједничка предисторија или покушај заснивања географије књижевности** започиње у окриљу романтичарске поетике као њима заједничке традиције из прошлости. Посредством надреалистичког односа према романтизму, њиховог разликовања „лажног“ и „правог“ романтизма (Ристић, Бор), у којем се уместо Готјеа и Ламартина инсистира на реактуелизацији аутора као што су Ахим фон Арним, Петрус Борел, Алфонс Раб, Маркиз де Сад, Едвард Јанг, представника енглеског *црног романа*, Чарлс Матјурин, Е.А.По, објашњава се покушај надреалиста да се надовежу на једну специфичну, „подземну“, „мрачну“, мистичну, алтернативну, не-уџбеничку традицију европског предромантизма и романтизма. Посредством ње, надреалисти али и Милан Дединац, покушавају да заснују једно другачије виђење историје књижевности, које би на основу залагања за индивидуалност стваралачких светова могло да одговора ономе што Лероа-Теркем назива „књижевном географијом“.

Наредна два поглавља **Симболизам-надреализам: могућности успостављања континуитета** и **Симболизам-надреализам: нарушавање континуитета**, испитују однос између ове две песничке праксе кроз сложenu дијалектику поетичког континуитета/ дисконтинуитета. Тражи се истовремено напуштање наивне претензије за реконстрисањем еволуционистичких токова у поетичкој линији симболизам-надреализам, али и пропитивање па и одбацивање обећања авангардиста којима се гарантује нешто *сасвим ново* у односу на претходну књижевност.

Када је реч о препознавању аналогних песничких поступака и идеја између ове две традиције, објашњава се и начин реинтерпретације симболистичког наслеђа у оквиру авангардне поезије. Издваја се читав низ књижевних особина, идеја и концепата који се могу сматрати заједничким симболизму и надреализму: од улоге несвесног, маште, снова, мистичног, до начина на који се посредством ових

подручја успоставља веза између историјског и личног, општег и индивидуалног, објективног и субјективног. Анализирају се одређени дијахронијски процеси започети у другој половини деветнаестог века, а који своју радикализацију имају у оквиру авангардне песничке праксе: све веће укидање привилегованих облика и појма суштине (Ј. Христић); замена метафизичког тумачења стварности материјалистичким концепцијама; синестезијска измешаност чула која доводи до другачијег поимања простора и времена песме (просторни и временски симултанizam); умножавање идентитета и полиперспективизам; деперсонализација и фрагментаризација песничког *ја*; објективизација поезије која у авангарди доводи до потребе за изједначавањем уметности и стварности. Као заједничка двома песничким праксама издваја се и дехијерархизација жанровског система, легитимизација неорганског уметничког текста отворене структуре и долазак уметности до стадијума самокритике (Биргер).

Поглавље **Симболизам-надреализам: нарушавање континуитета** бави се оним аспектима у којима авангарда обећава нешто сасвим ново у односу на целокупну пређашњу књижевност, изражавајући критички став према естетицистичкој песничкој пракси и према институцији књижевности. За разлику од већине надреалистичких песника, Дединац није био у стању да се одрекне естетског и да своју поезију у значајнијој мери усагласи са револуционарним и активистичким претензијама покрета. Из тог разлога, због специфичности његове поетичке констелације симболизма и надреализма, место Дединчеве поезије одређује се у распону између: 1) естетицизма и књижевног ангажмана, 2) формализма и аутоматског писања, 3) елитизма и демократичности писане речи.

Потпоглавље **Између естетицизма и књижевног ангажмана: случај Милана Дединца** може се сматрати централним, и у складу са комплексношћу тематике подељено је на три дела. Поред тога што се Дединчева поезија одређује као специфичан спој чисте и ангажоване лирике, проблематизују се и релативизују убеђења на којима почива сам појам чисте лирике (**Апорије естетицизма: да ли је чиста чиста лирика?**), али се истичу и проблеми са којима се суочава авангардни активизам (**Апорије авангардног ангажмана: да ли је одржива апсолутност бунта?**), да би се на крају размотриле могућности превазилажења антиномије ауратична/ не-ауратична уметност, естетицизам/ ангажована књижевност, аутономна/ хетерономна уметност (**Чиста и(ли) ангажована лирика: покушај превазилажења дихотомије**).

Након теоријског дела дисертације, од четвртог поглавља па до краја, детаљно се анализирају сви аспекти који се сматрају кључним за целовито представљање и тумачење поезије Милана Дединца, имајући у виду закључке до којих се дошло у првом делу истраживања. Најпре се испитује функција усмене књижевности и традиционалне културе у авангардном тексту М. Дединца (**Однос надреализма и традиционалне културе у поезији Милана Дединца**). Објашњава се начин на који Дединац користи симболику, мелодију и језик нашег фолклора да би остварио одређене надреалистичке песничке претензије, као и да би произвео ефекте „профаног озарења“ (Бенјамин) карактеристичне за надреализам.

После анализе фолклора у овој поезији, реконструише се његов однос према симболизму, најпре на основу Дединчеве рецепције Рембоа, Бодлера, Лотреамона, Малармеа, Валерија и Диса, о чему наш међуратни песник пише у својим

аутопоетичким есејима и коментарима (**Симболистички аспекти поезије Милана Дединца**). У самом поступку изградње симбола, Дединчева опредељења тумаче се у распону између свесне и спонтане симболизације, односно, између (пост)симболистичког и психоаналитичког односа према симболу, што се показује на примеру поеме *Јавна птица*. Симболистички елементи који се у поезији Милана Дединца уклапају у један другачији поетички модел посебно се анализирају у контексту медитеранске симболике, заступљене највише у песмама писаним у Црној Гори. Такође, последњи анализирани сегмент Дединчевог односа према симболизму везан је за његову припадност тзв. посебној „граници српског симболизма“ (Љ. Симовић), односно, ономе што се означава као језикотворна линија српске поезије (Сима Милутиновић Сарајлија, Ђ.М. Кодер, Лаза Костић, Момчило Настасијевић, Станислав Винавер, Десимир Благојевић, Алек Вукадиновића итд).

Посебно поглавље посвећује се Дединчевом односу према Рембоу, што захтева привилеговано место које француски песник заузима у Дединчевим есејима и аутопоетичким исказима. Компаративном анализом Рембоове и Дединчеве поезије уочавају се важне сродности по питању њиховог односа према језику, потребе за изједначавањем уметности и стварности, односа према проблемима идентитета и могућностима самоспознаје, али и њиховог третмана детињства, као и покушаја да се оно обнови – како оно индивидуално детињство, тако и детињство цивилизације.

Значајан део дисертације бави се реконструисањем Дединчеве песничке и политичке позиције у времену у којем је живео. У делу **Милан Дединац и српски надреалистички круг** указује се на карактер Дединчевог партиципирања у покрету, који никада није био онакав као што су то прижељкивали Марко Ристић, Душан Матић и Александар Вучо. О аутономној позицији коју је градио у односу на покрет процењује се и на основу његове књиге *Од немила до недрага*, али и на основу Дединчевог тенденциозног изостављања термина „надреализам“, па се његова позиција у односу на покрет одређује као *сапутничка*. Песнички текст којим Дединац у највећој мери потврђује своју блискост са надреализмом јесте поема *Јавна птица*. Она се детаљно анализира у засебном потпоглављу **Поема Јавна птица: за или против надреализма**. Без обзира што она представља Дединчев „надреалистички максимум“, уочава се одсуство аутоматског писања, које се евентуално може препознати само у формалним аспектима поеме, док на плану појединачних сегмената песник задржава право на естетизацију. У духу надреализма тумачи се и хибридноост ове поеме, њени визуелни и интермедиијални елементи.

Да би се јасније оцртао Дединчев стваралачки профил у времену у којем је живео, посебан део посвећује се не само његовом односу према надреалистима, него и према тзв. радикалним модернистима или експресионистима. Објашњава се начин на који је Дединац реаговао на динамичне полемике и бурне сукобе унутар наше авангарде двадесетих, тридесетих и педесетих година, и закључује се да је Дединац са надреалистима делио идеолошке и политичке ставове, а са експресионистима се слагао око питања естетског, начина обликовања књижевног текста и одбацивања аутоматског писања. Блискост са експресионистичким аспектима поезике Растка Петровића, Милоша Црњанског и Станислава Винавера

анализира се у засебним целинама. Поред тога што су Растко, Црњански и Дединац већ сврставани у исту групу песника као представници стражиловске линије српске поезије (А. Петров), или као „песници младићства“ (З. Мишић), у овом истраживању детаљније се приступа разматрању њихових песничких и приватних односа.

Када је реч о Дединчевим савременицима који не припадају српској књижевности, посебна сродност у изградњи лирског дискурса, односно у опредељењу за специфичну поетичку констелацију симболизма и надреализма, препознаје се са Ренеом Шаром. У поглављу **Профано и естетско у поезији Милана Дединца и Ренеа Шара** анализира се ова синтеза симболизма и надреализма, којом се истовремено постиже повезаност уметности и живота, ирационалног и рационалног, естетике и политике, али се у свим стваралачким фазама задржава поверење у лепоту, хуманост и солидарност.

Осмо поглавље посвећено је Дединчевим *Песмама из дневника заробљеника број 60211* које се компаративном анализом доводе у везу са ратном поезијом Душана Матића и ратном и логорашком поезијом Станислава Винавера. Показано је у којој је мери ратна и заробљеничка поезија наших авангардиста усмерена на сродне тематско-мотивске преокупације: на мотив логорског или ратног пријатељства на којем би требало успоставити некакву нову заједницу страдалника, и са друге стране, на одсуство фигуре непријатеља, која је или потпуно искључена, или пацифистичким и антиратним идејама потиснута у други план. Разматрају се питања могућности сведочења о таквом искуству, односно, објашњава се непредстављивост логорашког искуства (Ћ. Агамбен). Пропитује се смисао уметности у ратним и заробљеничким условима, али и утицај околности на промену у поетичким опредељењима тројице авангардиста, на њихов однос према историји, традицији, отаџбини, на потребу да се у кризним тренуцима значајније обнови естетско, чиста лирика, па чак и метафизика.

У закључном поглављу **Закључак: Нове перспективе вредновања поезије Милана Дединца**, на основу његове заступљености у важним антологијама, испитују се разлози због којих поезија Милана Дединца није задржала онај статус који је имала у прошлости, односно, трага се за узроцима због којих је изостала боља рецепција његове поезије данас, иако се она предвиђала од стране истакнутих научника, тумача и критичара. Имајући у виду укупну анализу његовог песничког дела, закључује се да је Милан Дединац један од наших највећих лиричара између два рата, па и читавог двадесетог века, и да је стога потребно извршити превредновање његовог песничког опуса.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са СЦИ листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Медан, Маја, „Однос надреализма и традиционалне културе у песништву Милана Дединца“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, LXIII/3, 2015. ISSN 0543-1220, COBISS.SR-ID 301790471 **M 24**

Медан, Маја, „Од Немила до недрага Милана Дединца: есејизација лирске прозе или лиризација есеја“, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, Међународни славистички центар, 2017, 46/2, 185-194. УДК 821.163.41-4.09(082) 811.163.41.09:82.0(082), COBISS.SR-ID 243827980 **M14**

Медан, Маја, „Потрага за изгубљеним детињством: Милан Дединац и Артур Рембо“, *Српски језик, књижевност, уметност*, Зборник радова са XIII међународног научног скупа, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, књига II, *Бебе*, ур. Драган Бошковић, Часлав Николић, 2019, стр. 513-525. **M 43**

Медан, Маја, „Функција белине у надреалистичкој поезији Милана Дединца“, Српски језик, књижевност и уметност – Зборник радова са XI међународног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (28-29.X 2016), Књига II, уредили Драган Бошковић, Часлав Николић, Крагујевац, 2017, 393-403. ISBN 978-86-80796-08-6 (broš.) COBISS.SR-ID 248653068 UDK 82.09(082) 82:81'42(082) **M43**

Медан, Маја, „Интонационо и позиционо издвајања реченичних делова у поемама М. Дединца“, Прилози проучавању језика, Одсек за српски језик и лингвистику, Филозофски факултет, Нови Сад, бр. 46, 149–171, 2015. ISSN 0555-1137, COBISS.SR-ID 42732295 M 51 „Зборник као отворено дело“, *Летопис Матице српске*, год. 192, књ. 497, св. 6 (јун 2016), 9 стр. 907-910. УДК 821.163.41.09 Pavić M., COBISS.SR-ID 308329735. **M 51**

Медан, Маја, „Профано и естетско у песништву Ренеа Шара и Милана Дединца“, Филолошки преглед, Филолошки факултет, Београд, XLI, 2014, 43 -58. **M51**

Медан, Маја, „Однос (нео)симболизма и надреализма на примеру Јавне птице Милана Дединца“, *Савремена проучавања језика и књижевности: зборник радова са VI научног скупа младих филолога Србије*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, Крагујевац, 2015, 394- 404. ISBN 978-86-85991-73-8, COBISS.SR-ID 214028556 **M44**

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Ово истраживање довело је до нове и другачије перцепције песничког опуса Милана Дединца, коју је омогућило разматрање његове поезије не само у контексту српске модерне и међуратне књижевности (везе са Бранком Радичевићем, Лазом Костићем, Дисом, Растком Петровићем, Милошем Црњанским, Станиславом

Винавером, Душаном Матићем итд), него пре свега њено пропитивање у контексту европске поезије с краја деветнаестог и прве половине двадесетог века (повезаност са Жан Паулом, Рембоом, Бодлером, Лотреамоном, Малармеом, Валеријем, Ренеом Шаром итд).

Начин на који је Дединац градио привидну противречност сопственог лирског света, пишући истовремено и чисту и ангажовану лирику, подстакла је ово истраживање у правцу испитивања недоследности које у себи крију и тзв. чист естетицизам, као и надреалистички уметнички ангажман. Тако се, ослањајући се на идеје П. Биргера, Б. Линднера, Ж. Рансијера, поезија Милана Дединца тумачила као она која подрива антиномију уметност/ животна пракса, естетицизам/ књижевни ангажман. Уместо издвојености уметности у односу на живот, на чије опасне последице је упозоравао и Маркузе, Дединац се наставља на ону линију у европској и српској књижевности која захтева изједначавање естетског и политичког, и која верује у то да је естетски режим уметности способан да „истовремено утемељује самосталност уметности и истоветност њених форми са формама преко којих се образује сам живот“ (Ransijer 2013: 149).

Оваквим залагањем за некакав *средњи пут*, Дединац се овим истраживањем смешта у контекст оне традиције коју су европски надреалисти покушавали да реактуелизују, ослањајући се на једну специфичну, мистичну, алтернативну, неофицијелну, не-уџбеничку, готово подземну линију европског предромантизма и романтизма (Ахим фон Арним, Петрус Борел, Алфонс Раб, Маркиз де Сад, Едвард Јанг, Е.А.По, Лотреамон). Испоставља се да су управо то аутори који су у највећој могућој мери изједначили уметност и живот, пишући поезију која је одређивана као *аморална, мистична и радикална* (Лероа-Теркем). Овом дисертацијом објашњава се и зашто је овај аспект код Дединца у великој мери лирски трансформисан, те зашто је до сада изостало довођење у везу Дединца са наведеном песничком традицијом. Разлози су пре свега везани за природу српског романтизма у којем се не може препознати рефлекс овакве алтернативне европске предромантичарске и романтичарске линије (евентуално у поезији Ђ.М. Кодера), па је Дединац поред европских песника био принуђен да некакову компензацију тражи у сасвим другачијем квалитету поезије Бранка Радичевића (потпуно супротно у односу на остале надреалисте).

Такође, примећено је већ да су изједначавање уметности и живота (при чему се задржава право на естетско), у контексту наше међуратне књижевности у значајнијој мери постигли експресионисти, Растко Петровић, Милош Црњански и Станислав Винавер (Бертолино), тако да се овде предлаже Дединчево снажније приближавање управо овој групи песника. Читаво поглавље у којем се детаљно анализирају песничке, политичке и приватне везе Милана Дединца са наведеним међуратним ауторима, потврђује њихову сродност по питању естетског. Закључује се да је Растко Дединцу близак на основу инсистирања на физиолошком, нагонском, афективном, заједничка им је непосредност емоције, топос путовања као пута који води откровењу (Б. Стојановић Пантовић), тема инцеста, присуство фолклора итд. У стваралаштву Црњанског најближи му је сам концепт суматраизма, а са Винавером дели припадност језикотворној линији српске поезије, као и низ сродности када је у питању ратна поезија. Међутим, иако Дединац са експресионистима дели потребу за изједначавањем уметности и живота, они су се

разишли по питању избора политичке и идеолошке оријентације, у чему је Дединац ближи својим надреалистичком друговима.

Поред увиђања сродности на идејном и концептуалном плану, компаративне анализе у којима се Дединчева поезија пореди са Дисовом, Винаверовом, Матићевом, као и Рембоовом или Шаровом поезијом, представљају оригиналан допринос у истраживању наше међуратне лирике, као и у истраживању наше ратне и логорашке поезије.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Детаљним истраживањем Дединчевог опуса установило се да би он могао бити можда једини представник бретоновског надреализма у српској књижевности, који у револуционарним и активистичким претензијама није у стању да се одрекне поља естетског. Сви ови аспекти, прожетост различитим и привидно супротним песничким амбицијама и традицијама (фолклор, романтизам, симболизам, надреализам, експресионизам), довеле су до несумњивог закључка да Дединчева поезија захтева превредновање у актуелним проценама српске књижевности двадесетог века.

У том смислу, истичемо изузетну методолошку умешност кандидаткиње у коришћењу и реализацији теоријско-компаративистичког приступа овој комплексној теми и позитиван начин приказа и тумачења резултата истраживања, поготово што је реч о првој докторској дисертацији о Милану Дединцу у српској науци о књижевности.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме: **Да**
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе: **Да**
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци: По обухвату истраживања, компаративној методологији и превредновању песничког дела Милана Дединца
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања: -

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

Да се мр Маји Медан са задовољством прихвати докторска дисертација "Поетичка констелација симболизма и надреализма: лирски дискурс Милана Дединца" и кандидаткињи одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Владимир Гвозден, председник, с.р.

Др Светлана Шеатовић, с.р.

Проф. др Гојко Тешић, с. р.

Проф. др Бојана Стојановић Пантовић, ментор, с.р.

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.